

FRED FACT NE PADA NA LAŽNE VESTI

Budi kao Fred. Dajemo ti 7 saveta kako da počneš

INTERNATIONAL
FACT-CHECKING
NETWORK @ Poynter.

Ovaj strip je proizvela brazilaska fektčeking platforma Aos Fatos, kroz partnerstvo sa Međunarodnom mrežom za fektčeking na Institutu Poynter.

Ilustracija i prelom: Luiz Fernando Menezes

Koncept: Tai Nalon

Urednici: Alexios Mantzarlis, Dulce Ramos and Daniel Funke

Objavljeno u aprilu 2018. godine

KOLIKO PUTA SI NEŠTO PROČITAO I ZAPITAO SE: DA LI JE OVO LAŽNA VEST?

NA INTERNETU JE TAKO MNOGO INFORMACIJA I IZVORA, A VELIKI BROJ LJUDI KREIRA I DELI SADRŽAJ ZA KOJI JE TEŠKO UTVRDITI ISTINOST

ZBOG TOGA, NE PRIHVATAJ ZDRAVO ZA GOTOVO SVE ŠTO PROČITAŠ NA DRUŠTVENIM MREŽAMA, ČAK NI AKO SE RADI O OBJAVAMA PRIJATELJA ILI PORUKAMA U PORODIČNOJ WHATSAPP GRUPI.

SUMNJIVE VESTI

Donec ac sem ut augue egestas pretium. In vitae mauris sed sapien bibendum, a vehicula leo vehicula. Mauris elementum, est ac ultricies accumsan, lacus tellus fringilla nisl, eu

AKO PORED PREISPITIVANJA ONOGA ŠTO SI PROČITAO, IPAK POŽELIŠ I DA PRONADEŠ DOKAZE ZA TO...

OVIH 7 TRIKOVA ĆE TI POMOĆI DA PROVERIŠ ONLINE INFORMACIJE

VREME JE ZA FEKTČEKING!

1) PROVERI IZVOR:

BUDI SIGURAN DA ZNAŠ ODAKLE POTIČE: NIJE BITNO AKO SI DOBIO SAMO NASLOV, FOTOGRAFIJU ILI LINK

   <https://truthfulnews.com>

AKO SE INFORMIŠEŠ PUTEM ŠTAMPANIH MEDIJA, OSLANJAJ SE NA NOVINE KOJE DRŽE DO SVOG UGLEDA I NOVINARSKOG KODEKSA.

UKOLIKO TI JE IZVOR INFORMACIJE SUMNJIV, POTRAŽI ISTU VEST NA DRUGIM SAJTOVIMA. AKO JE ISTINITA, VRLO JE VEROVATNO DA JE O NJOJ IZVEŠTAVANO I U DRUGIM MEDIJIMA.

istinomer.rs

istinomerac.com
istino-mer.org

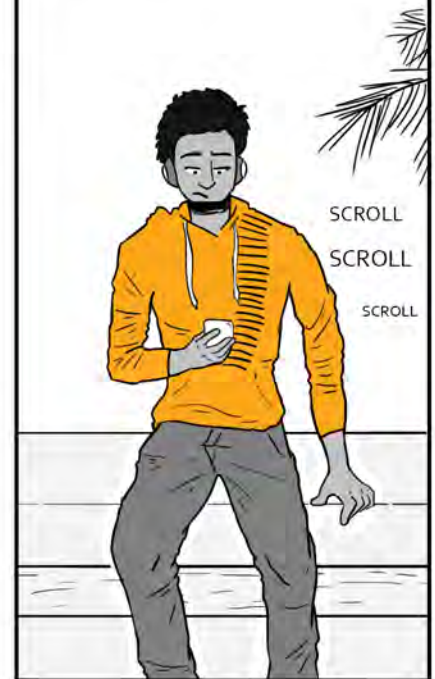
TAKOĐE, BUDI OPREZAN SA MAMCIMA: POSTOJE VEB SAJTOVI KOJI KOPIRAJU IZGLED POZNATIH NOVINA I MAGAZINA ILI KORISTE SLIČAN URL

2) ČITAJ:

NOVINSKI ČLANCI MORAJU
POŠTOVATI PRAVILA KAKO BI
PROŠLI NA TESTU KREDIBILITETA

ALI NEMOJ ČITATI SAMO
NASLOVE!

POTRAŽI IZVORE
U TEKSTU.
INFORMACIJA JE MORALA
DOĆI ODNEKUD:
DA LI JE TAJ IZVOR
POUZDAN?

AKO POSTOJE
SPOLJNI LINKOVI,
IDI NA ORIGINALNI
IZVOR I VIDI DA LI
JE INFORMACIJU
MOGUĆE PROVERITI.

NAREDNI SAVET JE PROVERAVANJE JEZIKA.
TEKSTOVI KOJI SADRŽE MNOGO PRIDEVA I
UVREDLJIVIH REČI SU ČESTO LAŽNI

MORON

LICEMER

LOPOVČINA

TAJKUN

STRANI
PLAĆENIK

Da li si čula za Marka
Markovića? UHAPŠEN JE!

Šta?
Ponovo?

NE ZABORAVI DA POGLEDAŠ DATUM
OBJAVE. UOBIČAJENO JE DA LJUDI NA
DRUŠTVENIM MREŽAMA DELE STARE
VESTI

3) PROVERI AUTORA: ZAPITAJ SE KO JE NAPISAO TAJ TEKST

PERA PERIĆ

Novinar od 1998. godine, radi kao reporter za Pouzdane Vesti od 2012. godine. Piše pre svega o Ovoj temi.

OD ISTOG AUTORA:

- Drugi članak o priči koju si upravo pročitao
- Izveštaji o nekoj drugoj temi

AKO JE PRIČA POTPISANA IMENOM I PREZIMENOM, ZNAČI DA NOVINAR PREUZIMA ODGOVORNOST ZA OBJAVLJENI SADRŽAJ. DOBRA JE IDEJA DA SE PROVERE DRUGI ČLANCI KOJE JE ON/ONA NAPISAO/LA, ILI ČAK, AKO JE MOGUĆE, DA SE ON ILI ONA KONTAKTIRA

AKO SUMNJAŠ U VERODOSTOJNOST FOTOGRAFIJE ILI VIDEA,

4) PITAJ GUGL

Google

SAMO PREVUCI FOTOGRAFIJU U PROSTOR ZA GUGL PRETRAGU (ILI KORISTI REVEYE EKSTENZIJU)

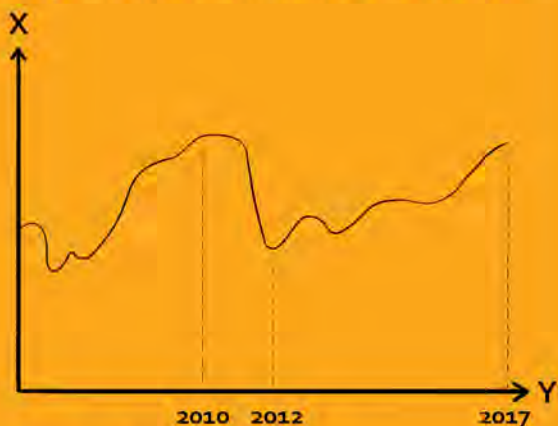
Youtube DataViewer

Video URL

TAKOĐE, MOŽES PROVERITI I VIDEO ZAPISE UZ POMOĆ YOUTUBE DATAVIEWER

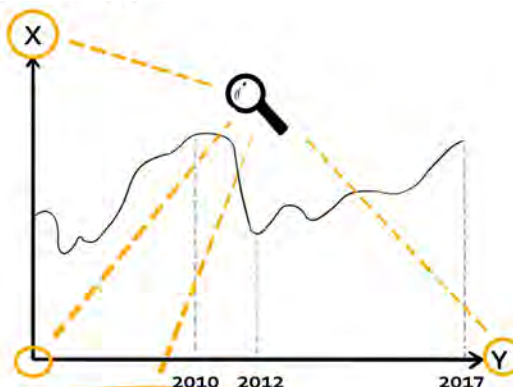
MOGUĆE JE PROVERITI

5) I DA LI JE TAČNA STATISTIKA:

Izvor: Institut

POGLEDAJ ČITAV SET PODATAKA: PROVERI DATUME I VREMENSKI OKVIR PRIČE. NEPOTPUNI PODACI MOGU UKAZIVATI NA PRIKRIVANJE BITNIH INFORMACIJA.

OKUŠAJ SE U IZAZOVU: 6) IZADI IZ SVOG "BALONA"

SKLONI SMO DA VERUJEMO STVARIMA KOJE POTVRĐUJU NAŠA VEROVANJA I PREDRASUDE

DA LI SI SE ZAPITAO DA LI SE VESTI KOJE ČITAŠ POJAVLJUJU NA SAJTOVIMA KOJE POSEĆUJU LJUDI RAZLIČITIH IDEOLOGIJA?

UVEK RAZMISLI: DA LI JE INFORMACIJU PODELIO NEKO SA STAVOVIMA SLIČNIM TVOJIM?

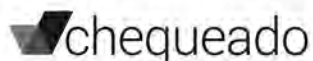

I NAKON SVEGA, ŠTA TO TAČNO ČITAŠ? DA LI JE TO VEST ILI KOLUMNA?

DRUGIM REČIMA - PREISPITIJ ČAK I KADA VERUJEŠ U ONO ŠTO ČITAŠ

ZAPAMTI DA NISI SAM! AKO TI TREBA POMOĆ,
7) TRAŽI JE OD PROFESIONALCA

POLITIFACT

MNOGO JE SAJTOVA
KOJI SE BAVE PROVEROM ČINJENICA

NARAVNO, ONI NE MOGU DA VIDE (I PROVERE) SVE
INFORMACIJE, ALI OBIČNO PROVERAVAJU AKTUELNE TEME O
KOJIMA SE NAJVIŠE PRIČA.

Predlog za fektčeking:

Zdravo! Želela bih da vam predložim nešto. Mislim da je poslednji izveštaj o "Vesti" objavljen 4.4.2018. godine lažan. Možete li da ga proverite?

Link koje treba da se proveri:

<https://truthfulnews.com/45663451>

Autor ili izvor informacije:

So-and-So Surname / Truthful News

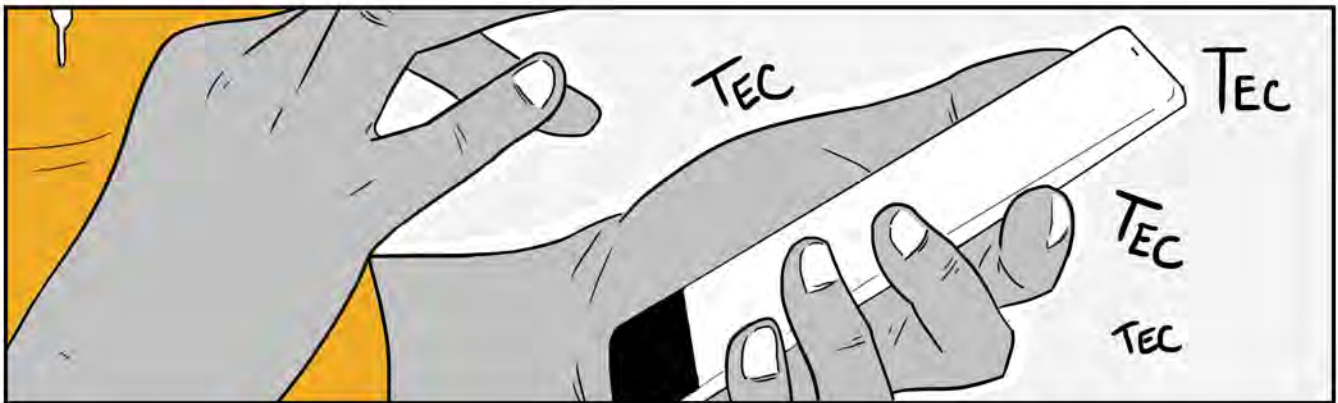
Send

SLOBODNO PITAJ: POSTOJE SAJTOVI KOJI NA ZAHTEV
PROVERAVAJU IZJAVE KOJE SU DOSEGLE DO ŠIROKE
PUBLIKE. AKO TVOJ ZAHTEV ODGOVARA NJHOVOJ
UREĐIVAČKOJ POLITICI, PROVERIĆE GA

"WOW, SAV OVAJ POSAO SAMO DA BIH
PROVERIO DA LI JE VEST LAŽNA ILI NE?"

DA. AKO NE PROVERIŠ, UČESTVUJEŠ U ŠIRENJU LAŽNIH INFORMACIJA, TO STIŽE DO TVOJE PORODICE I
PRIJATELJA. AKO NI ONI NE PROVERE, PRENEĆE SE NA NJIHOVU PORODICU I PRIJATELJE. I TAKO DALJE...

SVI IMAJU PRAVO NA
ISTINITE I KVALITETNE
INFORMACIJE

DELI SAMO ONO ČEMU VERUJEŠ
(I ŠTO SI PROVERIO) I OHRABRI
SVOJU PORODICU I PRIJATELJE
DA RADE ISTO

LAŽNE VESTI JE SVE TEŽE RAZLIKOVATI OD PRAVIH INFORMACIJA. ALI SADA IH MOŽEŠ LAKŠE UOČITI!

AKO TE ONI KOJI PROIZVODE OVAJ TIP SADRŽAJA POKUŠAJU OBMANUTI,

ZNAŠ KAKO DA TO ISPRAVNO RAZUMEŠ!

Izvori

Terenski vodič za "lažne vesti"
i druge poremećaje u informisanju,

Aos Fatos

BBC

FactCheck.org

PolitiFact

2018